

Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες,
σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε
30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Νεοελληνική Γλώσσα

Γ΄ Γυμνασίου

Τίτλος:

«Ρατσιστικός λόγος»

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2012

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σεναρία και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας δευτεροβάθμιας: Δημήτρης Κουτσογιάννης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Ρατσιστικός λόγος

Δημιουργός

Χριστίνα Σωτηροπούλου

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

(Προτεινόμενη) Τάξη

Γ΄ Γυμνασίου

Χρονολογία

Δεκέμβριος 2012

Διδακτική/θεματική ενότητα

3^η Ενότητα: Είμαστε όλοι ίδιοι. Είμαστε όλοι διαφορετικοί.

Α΄ μέρος: εισαγωγικά κείμενα

Ε΄ μέρος: δραστηριότητες παραγωγής λόγου.

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

7-12 διδακτικές ώρες

Χώρος

Αίθουσα διδασκαλίας με διαδραστικό πίνακα ή αίθουσα με υπολογιστή και βιντεοπροβολέα, εργαστήριο πληροφορικής.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Για τον εκπαιδευτικό απαραίτητη είναι η εξοικείωσή του με την τέχνη του κινηματογράφου όπως και με την εργασία σε ομάδες στο εργαστήριο πληροφορικής.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται

-

Το σενάριο αντλεί

-

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Καθώς οι μαθητές ήδη διαβάζουν με ενεργό τρόπο κείμενα κινούμενης εικόνας, αξιοποιείται αυτή τους η εξοικείωση για να αντιληφθούν ότι μία κινηματογραφική ταινία είναι ένα πολυτροπικό κείμενο που συνδυάζει ποικίλα σημειωτικά συστήματα ώστε να κατασκευαστεί το νόημα. Εργαζόμενοι σε ομάδες αποδομούν μια ταινία μικρού μήκους, για να αναγνωρίσουν τις συμβάσεις του συγκεκριμένου κειμενικού είδους, να διακρίνουν τα ποικίλα σημειωτικά συστήματα όπως και τη συνεισφορά του καθενός στην κατασκευή του νοήματος, και παράγουν ψηφιακά κείμενα (προβολή παρουσίασης, σύντομη ταινία) σε ένα περιβάλλον συνεργατικής μάθησης

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Επειδή οι μαθητές από πολύ μικρή ηλικία έχουν την εμπειρία της τηλεόρασης και του βίντεο, έχουν μάθει να κατανοούν τις κινούμενες εικόνες και γνωρίζουν τους κώδικες και τις συμβάσεις μέσω των οποίων οι κινούμενες εικόνες αφηγούνται ιστορίες. Επιπλέον οι έφηβοι αποτελούν ένα μέρος του κοινού των κινηματογραφικών ταινιών (έστω και με τη μορφή του home cinema και του dvd), αλλά και κινηματογραφικές ταινίες έχουν βασικό αποδέκτη το εφηβικό κοινό. Έτσι, το σενάριο αξιολογεί αυτό που είναι οικείο για τους μαθητές (κινούμενη εικόνα/κινηματογράφος), για να τους βοηθήσει να γίνουν πιο προσεκτικοί, πιο συνειδητοί και, τελικά, κριτικοί αναγνώστες της εικόνας.

Επιπλέον, σύμφωνα με το πλαίσιο του κινήματος των πολυγραμματισμών, έχει αλλάξει ο τρόπος παραγωγής του νοήματος εξαιτίας της επίδρασης των νέων επικοινωνιακών τεχνολογιών. Το νόημα τώρα παράγεται με τρόπους περισσότερο πολυτροπικούς, τόσο στη δημόσια και εργασιακή όσο και στην ιδιωτική ζωή μας, όπου η γλώσσα συνδέεται άρρηκτα με την εικόνα, τον ήχο και τον χώρο (Kalantzis & Kope 1999).

Αντιμετωπίζοντας τον κινηματογράφο ως πολυτροπικό κείμενο, επικεντρώνουμε στον συνδυασμό διαφορετικών συστημάτων νοηματοδότησης. Γιατί σε κάθε κινηματογραφική ταινία υπάρχει μία σύνθετη αλληλεπίδραση ανάμεσα σε τροπικότητες που συνυπάρχουν και συλλειτουργούν, όπως λόγος, εικόνες, ήχοι, μουσική, χρώματα κ.λ.π., οι οποίες, συνδυαζόμενες, κατασκευάζουν νοήματα. Επομένως, για να αναλυθεί μια ταινία ως πολυτροπικό κείμενο χρειάζεται να διερευνηθούν ταυτόχρονα οι διαφορετικοί τρόποι που τη συγκροτούν (Kress & van Leeuwen 2001). Αν εφαρμόσουμε τη γραμματική του πολυτροπικού κειμένου, εντοπίζουμε τον τρόπο οργάνωσης των διαφόρων σημειωτικών συστημάτων τα οποία

χρησιμοποιεί ο κινηματογράφος, τη μεταξύ τους αλληλεπίδραση, όπως και τη σχέση τους με το κείμενο ως όλον (Κοντούλα, Σωτηροπούλου, Τύμπα 2012).

Η εξοικείωση με τη γλώσσα του κινηματογράφου, βοηθά τον μαθητή να αντιληφθεί τους τρόπους με τους οποίους κατασκευάζεται η πραγματικότητα σε μια ταινία, αλλά και να συνειδητοποιήσει τη δική του κατασκευή της πραγματικότητας ως αποτέλεσμα του διαλόγου μεταξύ των προσωπικών του βιωμάτων και του λόγου της κινηματογραφικής τέχνης. Έτσι, ο μαθητής αντιλαμβάνεται ότι τα νοήματα δομούνται υπό συνεχή διαπραγμάτευση σε διαφορετικά, κάθε φορά, κοινωνικοπολιτισμικά πλαίσια και μαθαίνει να προσεγγίζει κριτικά τις ποικίλες εκδοχές της πραγματικότητας που δημιουργούνται.

Το συνεργατικό πλαίσιο μάθησης αντλεί από τη θεωρία του εποικοδομητισμού (κοινωνικού και κοινοτικού/social, communal constructivism), σύμφωνα με την οποία οι μαθητές γίνονται ενεργοί συντελεστές της μάθησής τους οικοδομώντας τη δική τους γνώση και συμμετέχοντας στη διαδικασία οικοδόμησης της γνώσης για τους συμμαθητές τους. Σε καταστάσεις και δραστηριότητες αυθεντικές οι μαθητές αλληλεπιδρούν και παράγουν γνώση που ωφελεί τους ίδιους, αλλά και άλλους (Σαπουντζής 2011). Σ' αυτό το περιβάλλον ο εκπαιδευτικός επανακαθορίζει τον ρόλο του ως καθοδηγητή και βοηθού περισσότερο παρά ως πηγής και αγωγού γνώσης.

Ο σχεδιασμός των δραστηριοτήτων, εκτός των παραπάνω, στηρίχθηκε στον ρόμβο της γλωσσικής εκπαίδευσης (Κουτσογιάννης & Αλεξίου 2012).

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Αναμένεται οι μαθητές:

- Να διακρίνουν το φαινόμενο του ρατσισμού στις σύγχρονες κοινωνίες καθώς και τις προκαταλήψεις και τα στερεότυπα που το στηρίζουν.

- Να αντιληφθούν πώς κατασκευάζεται η πραγματικότητα σε μία κινηματογραφική ταινία μικρού μήκους με θέμα τον ρατσισμό.
- Να διακρίνουν τη δική τους κατασκευή της πραγματικότητας ως αποτέλεσμα του διαλόγου τους με την ταινία.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Αναμένεται οι μαθητές:

- Να αντιληφθούν τη λειτουργία της γλώσσας ως φορέα αξιών, πεποιθήσεων, ιδεολογίας.
- Να διακρίνουν και να συνεκτιμούν τα παραγλωσσικά και εξωγλωσσικά στοιχεία του λόγου για την κατασκευή και πρόσληψη του νοήματος.

Γραμματισμοί

Γλωσσικός-Κλασικός γραμματισμός

Αναμένεται οι μαθητές:

- Να αναγνωρίζουν τον ρόλο της γλώσσας, σε σχέση με τα υπόλοιπα σημειωτικά συστήματα, σε μια κινηματογραφική ταινία για να κατασκευαστεί το νόημα.
- Να αντιληφθούν ότι στον κινηματογράφο συνυπάρχουν και συλλειτουργούν ποικίλα συστήματα νοηματοδότησης, γλωσσικά και εξωγλωσσικά.
- Να συνειδητοποιήσουν ότι το νόημα κατασκευάζεται από την προσωπική ανάγνωση του καθενός μαθητή.

Νέοι γραμματισμοί

Επιδιώκεται οι μαθητές:

- Να διαβάσουν μια κινηματογραφική ταινία ως πολυτροπικό κείμενο.

- Να εξοικειωθούν με τις τεχνικές του κινηματογράφου, οι οποίες διαμορφώνουν τη γλώσσα της εικόνας (πεδίο, γωνία κάμερας, ζουμάρισμα, προσωπικό πλάνο, ρυθμός γυρίσματος κ.λ.π.), ώστε να αντιλαμβάνονται τον ρόλο τους στην κατασκευή του νοήματος.
- Να ασκηθούν στην παρουσίαση των απόψεών τους με το Λογισμικό Παρουσίασης.
- Να δημιουργήσουν μία μικρή ταινία, συνδυάζοντας ποικίλα σημειωτικά συστήματα.

Κριτικός γραμματισμός

Αναγνωρίζοντας οι μαθητές τη λειτουργία των διαφόρων σημειωτικών συστημάτων που συγκροτούν μια ταινία, επιδιώκεται να αρχίσουν να αναγνωρίζουν πώς ο συγκεκριμένος συνδυασμός των συστημάτων κατασκευάζει μία εκδοχή της πραγματικότητας την οποία διαβάζουν ανάλογα με τις εμπειρίες τους, τις αξίες τους, τις ταυτότητές τους, κατασκευάζοντας, τελικά, τη δική τους εκδοχή.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Ο οπτικός γραμματισμός, και μάλιστα ο κριτικός οπτικός γραμματικός, είναι απαραίτητο να αποτελέσει αντικείμενο συστηματικής ενασχόλησης στον χώρο του σχολείου. Εξυπακούεται ότι το παρόν σενάριο δεν καλύπτει αυτή την ανάγκη. Απλώς επιδιώκει να προϊδεάσει τους μαθητές για μια πιο κριτική στάση προς την κινούμενη εικόνα. Έτσι, θα μπορούσε να προηγηθεί μια συζήτηση, ώστε να αντιληφθούν οι μαθητές τη διαφορά μεταξύ καταναλωτή θεατή και κριτικού, ανθιστάμενου θεατή. Πάντως κρίνεται σκόπιμο, πριν την εργασία στο εργαστήριο, οι μαθητές να γνωρίζουν ότι, βλέποντας τον κινηματογράφο ως πολυτροπικό κείμενο, θα δοκιμάσουν να διαβάσουν το κάθε σημειωτικό σύστημα, για να διακρίνουν τη συμβολή του στο κινηματογραφικό αποτέλεσμα.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Συνδέεται με το Α΄ μέρος της 3ης ενότητας «Είμαστε όλοι ίδιοι. Είμαστε διαφορετικοί». Επίσης με τους γενικούς στόχους του ΔΕΠΠΣ (ΔΕΠΠΣ: 47) «να αναπτύσσουν [οι μαθητές] τη δυνατότητα πρόσληψης του αξιακού περιεχομένου των μηνυμάτων του ομιλούντος, ανάλογα με τις πραγματολογικές και σημασιακές αποχρώσεις του λόγου» καθώς και «να αξιολογούν τις πληροφορίες εκτιμώντας τα γλωσσικά, εξωγλωσσικά και παραγλωσσικά στοιχεία του λόγου». Επίσης, σύμφωνα με το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών για τη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας για το Γυμνάσιο (2011), τα πολυτροπικά και τα ψηφιακά κείμενα συνιστούν κειμενικά είδη και επιδιώκεται «να κατανοήσουν [οι μαθητές] στην κατεύθυνση ενός πολυτροπικού γραμματισμού τη σχέση οπτικού και λεκτικού γραμματισμού» όπως και «να κατανοήσουν ότι η επικοινωνία αποτελεί μια διαδικασία κατά την οποία ανταλλάσσονται διαφορετικές γνώσεις, στάσεις και ιδεολογίες, ώστε να είναι σε θέση να τις διαπραγματεύονται» (Πρόγραμμα Σπουδών: 10). Επιπλέον, «να συντάσσουν πολυτροπικά κείμενα και να εξηγούν το αποτέλεσμα από τη χρήση διαφορετικών τρόπων σε αυτά τα κείμενα» (Πρόγραμμα Σπουδών: 74).

Κείμενα

Pepe Danquart, *Ο λαθρεπιβάτης* (ταινία μικρού μήκους), 1994

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι ΤΠΕ χρησιμοποιούνται ως πηγή εξεύρεσης της ταινίας και ως περιβάλλον εργασίας (προβολή παρουσίασης, view maker).

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Οι μαθητές χωρίζονται σε τέσσερις ομάδες για να μελετήσουν τη λειτουργία των διαφόρων σημειωτικών συστημάτων (ομάδα ήχου, ομάδα σκηνης, ομάδα πλάνου, ομάδα σεναρίου). Καλό είναι οι ομάδες να σχηματιστούν με βάση το ενδιαφέρον τους για κάποιον τομέα. Αν ο εκπαιδευτικός κρίνει ότι οι ομάδες είναι ανισοβαρείς ή ότι

για κάποιες ομάδες δεν υπάρχει ενδιαφέρον, προτείνει ο ίδιος τις απαραίτητες μετακινήσεις εξηγώντας τους λόγους στους μαθητές ώστε να πειστούν. Ο χωρισμός σε ομάδες καλό είναι να γίνει πριν την εργασία στο εργαστήριο.

1^ο δώρο

Οι μαθητές παρακολουθούν την ταινία *Ο λαθρεπιβάτης* του Pepe Danquart και συζητούν σύντομα τις εντυπώσεις τους από την ταινία. Ο εκπαιδευτικός συντονίζει τη συζήτηση, φροντίζοντας να αναδειχθούν οι διαφορετικές εκδοχές της πραγματικότητας που πιθανόν θα κατασκευάσουν οι μαθητές. (Ενδεικτικές ερωτήσεις: Ποια εντύπωση σχηματίζετε για την πόλη, μεγαλούπολη, μικρή, βιομηχανική κ.λπ.; Τι εντύπωση σας κάνει ο νεαρός με το μηχανάκι; Όταν βλέπετε για πρώτη φορά τον πρωταγωνιστή, τι σκέφτεστε, τι νιώθετε; Συμφωνείτε με κάποιες από τις σκέψεις της ηλικιωμένης κυρίας;) Θα ήταν χρήσιμο να κρατήσει σημειώσεις για τις απόψεις που θα ακουστούν, ώστε να συγκριθούν με αυτές που θα διατυπωθούν στο τέλος των δραστηριοτήτων για να διαπιστωθεί αν άλλαξε κάτι στην οπτική των μαθητών. Πριν αρχίσει η επεξεργασία του φύλλου εργασίας, ο εκπαιδευτικός εξηγεί στους μαθητές το περιεχόμενο των όρων *σενάριο*, *πλάνο* (*κοντινό*, *μεσαίο*, *γενικό*), *σκηνή*, *σεκάνς*, *γωνία λήψης της κάμερας*, *ήχος σύγχρονος και ντουμπλαρισμένος*.

2^ο δώρο

Ολοκληρώνεται το φύλλο εργασίας και ετοιμάζεται η προβολή παρουσίασης. Ο εκπαιδευτικός περνά απ' όλες τις ομάδες και τις καθοδηγεί πού να εστιάσουν, ώστε να αποκωδικοποιήσουν τις συμβάσεις της ταινίας. Πιθανόν να χρειαστεί να βοηθήσει δίνοντας ο ίδιος κάποια παραδείγματα αποκωδικοποίησης. Επίσης, καθοδηγεί τις ομάδες να δημιουργήσουν την προβολή παρουσίασης τονίζοντας ότι είναι κείμενο

υποστηρικτικό της προφορικής παρουσίασης, η οποία πρέπει να είναι σαφής και εμπειριστατωμένη, και υπενθυμίζει τα χαρακτηριστικά αυτού του κειμενικού είδους (αφαιρετικότητα, ονοματοποίηση, συντομία). Περνώντας από τις ομάδες μπορεί να συζητήσει τις επιλογές που έκανε η κάθε ομάδα για τη γραμματοσειρά, το χρώμα, τους άλλους πόρους που χρησιμοποίησε, εκτός της εικόνας, σε σχέση με τον σκοπό της παρουσίασης.

3^ο δώρο

Ολοκληρώνονται οι προβολές παρουσίασης. Οι ομάδες πλάνου και σκηνής συνεργάζονται και δημιουργούν κοινή προβολή παρουσίασης. Ο εκπαιδευτικός καθοδηγεί τις ομάδες που έχουν ολοκληρώσει την προβολή να προετοιμάσουν την προφορική τους παρουσίαση.

4^ο δώρο

Γίνονται οι παρουσιάσεις της κάθε ομάδας στην ολομέλεια και ακολουθεί συζήτηση για την ταινία με τις νέες γνώσεις που αναμένεται να αποκομίσουν οι μαθητές. Ο εκπαιδευτικός είναι μεσολαβητικός στην αλληλεπίδραση των μαθητών και, κλείνοντας, συνοψίζει τις διαφορετικές εκδοχές που διαπραγματεύτηκαν οι μαθητές ως αποτέλεσμα του διαλόγου τους με την ταινία. Η αξιολόγηση, αυτοαξιολόγηση-αλληλοαξιολόγηση, είναι ποιοτική, και υλοποιείται σε όλη τη διάρκεια της εφαρμογής. Χρησιμοποιούνται η παρατήρηση, ο διάλογος για να προσδιοριστεί η συνεργατικότητα και η κατανόηση του νέου.

Η εφαρμογή του σεναρίου μπορεί να σταματήσει εδώ. Αν όμως υπάρχει επιθυμία και χρόνος, οι μαθητές προχωρούν στη δημιουργία της δικής τους σύντομης ταινίας. Κίνητρο θα μπορούσε να είναι η συμμετοχή σε φεστιβάλ μαθητικών ταινιών.

ΠΡΟΕΚΤΑΣΗ (εφόσον δε γυριστεί ταινία):

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

Μία ομάδα γράφει την αναφορά του ελεγκτή για το περιστατικό.

Άλλη ομάδα επιλέγει κάποιο από τα δευτερεύοντα πρόσωπα της ταινίας και καταγράφει το περιστατικό στο ημερολόγιό του.

Άλλη ομάδα ενημερώνει φιλικό πρόσωπο για το περιστατικό με e-mail.

Άλλη ομάδα κάνει ανάρτηση σε σχετικό blog.

Σκοπός αυτής της δραστηριότητας είναι να εντοπιστούν οι διαφορές στον λόγο ανάλογα με το μέσο.

Εφόσον έχει δηλωθεί το ενδιαφέρον και η επιθυμία των μαθητών, η τάξη αποφασίζει το θέμα της ταινίας. Αν υπάρχει δυσκολία για πρωτότυπο σενάριο, μπορούν να επιλέξουν να γυρίσουν μία σκηνή από κάποιο γνωστό τους (διδαγμένο) λογοτεχνικό κείμενο, με ή χωρίς διασκευή, ή οτιδήποτε άλλο. Το θέμα δεν κρίνεται απαραίτητο να είναι ο ρατσισμός. Αφού αποφασιστεί το θέμα με συλλογικές διαδικασίες, η τάξη χωρίζεται σε ομάδες, ανάλογα με το ενδιαφέρον: ομάδα σκηνοθετών, ομάδα σεναριογράφων, ομάδα παραγωγών, ομάδα σκηνογράφων-ενδυματολόγων, ομάδα ηθοποιών, ομάδα ήχου. Πιθανόν η συμμετοχή μόνο σε μία ομάδα εδώ να μη

χρειάζεται να είναι αυστηρή και κάποιοι μαθητές, λόγω ενδιαφερόντων και ικανοτήτων, να μπορούν να συμμετέχουν σε περισσότερες ομάδες.

1^ο δώρο (προπαρασκευαστικό)

Οι ομάδες συζητούν, παίρνουν αποφάσεις για τα θέματα που έχουν αναλάβει και παρουσιάζουν τις προτάσεις τους στην ολομέλεια. Ο εκπαιδευτικός εμπνυχώνει και βοηθά όπου του ζητείται.

Γύρισμα (εκτός ωρών διδασκαλίας)

2^ο & 3^ο δώρο

Γίνεται η επεξεργασία της ταινίας (μοντάζ, ήχος/μουσική, τίτλοι ...).

Καλό είναι το τι θα περιλαμβάνει η ταινία να αποφασιστεί από την ολομέλεια. Η ομάδα των σκηνοθετών κάνει την πρότασή της και η ολομέλεια αποφασίζει. Ο εκπαιδευτικός συντονίζει τη συζήτηση και φροντίζει, αν υπάρχουν έντονες διαφωνίες, να αναδείξει τα κοινά σημεία και να εξασφαλίσει τη συναίνεση. Έτσι, το μοντάζ θα μπορούσε να γίνει από μία ομάδα. Αν υπάρχουν διαφορετικές προτάσεις, θα μπορούσαν οι ενδιαφερόμενες ομάδες να φτιάξουν τη δική τους ταινία και η ολομέλεια να αποφασίσει, μετά την προβολή τους, ποια ταινία θα επιλεγεί ως ταινία της τάξης.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΟΜΑΔΑ ΗΧΟΥ

Πληκτρολογείστε σε μια μηχανή αναζήτησης *Ο λαθρεπιβάτης, Pepe Danquart*.

Παρακολουθείστε την ταινία.

Το έργο σας στην ομάδα είναι να μας πληροφορήσετε για το ρόλο του ήχου, σε σχέση με την εικόνα, στην ταινία που παρακολουθήσατε. Η ενημέρωση θα γίνει με προβολή παρουσίασης.

Ενδεικτικές ερωτήσεις

- Πώς θα χαρακτηρίζατε τη μουσική της ταινίας; Τι συναισθήματα σας δημιουργεί; Πώς συνδέεται η μουσική με το νόημα μιας σκηνής¹; Διαφοροποιείται το αποτέλεσμα αν λείπει η μουσική; (Δοκιμάστε να κλείσετε τη μουσική σε διάφορες σκηνές. Παρακολουθείστε τις με και χωρίς μουσική).
- Αλλάζει ο ήχος ή η μουσική (αύξηση, μείωση της έντασης, κρεσέντο); Τι αποτέλεσμα φέρουν αυτές οι αλλαγές;
- Χρησιμοποιούνται ηχητικά εφέ; Αν ναι, πώς λειτουργούν;
- Παρατηρείτε τον τόνο, τη διακύμανση, την ένταση της φωνής των προσώπων που μιλούν. Επηρεάζουν την εντύπωση που σχηματίζεται για τα πρόσωπα;
- Γιατί ο πρωταγωνιστής και τα περισσότερα πρόσωπα δε μιλούν; Η σιωπή δημιουργεί κάποια ιδιαίτερη ατμόσφαιρα/κατάσταση;
- Πώς συνδυάζονται εικόνα και ήχος για να δημιουργήσουν ένα συγκεκριμένο αποτέλεσμα; Ποια είναι η συνεισφορά των επιμέρους στοιχείων;

ΟΜΑΔΑ ΣΚΗΝΗΣ²

¹ Ομάδα σκηνών ή μεμονωμένων πλάνων (με ή χωρίς συνέχεια στον χώρο και τον χρόνο) που συγκροτούν μια αφηγηματική ενότητα.

² Ενότητα δράσης που συμβαίνει συνεχώς στον ίδιο χώρο και χρόνο.

Πληκτρολογείστε σε μια μηχανή αναζήτησης *Ο λαθρεπιβάτης, Pepe Danquart*. Παρακολουθείστε την ταινία.

Το έργο σας στην ομάδα είναι να μας πληροφορήσετε για τη λειτουργία της σκηνής στην ταινία που παρακολουθήσατε.. Η ενημέρωση θα γίνει με προβολή παρουσίασης.

Ενδεικτικές ερωτήσεις:

- Πόσες σκηνές εντοπίσατε στην ταινία; Τι και ποιους βλέπετε στις διάφορες σκηνές;
- Πού νομίζετε ότι βρίσκεται η κάμερα στις διάφορες σκηνές; Αν είχε τοποθετηθεί αλλού θα είχε άλλο αποτέλεσμα;
- Πώς συμβάλλουν το σκηνικό και ο φωτισμός στη νοηματοδότηση της κάθε σκηνής;
- Μπορείτε να βγάλετε συμπεράσματα για την ιδιότητα, την κοινωνική θέση, τις κοινωνικές σχέσεις των προσώπων από τα ρούχα τους και τη γλώσσα του σώματος;

ΟΜΑΔΑ ΠΛΑΝΟΥ³

Πληκτρολογείστε σε μια μηχανή αναζήτησης *Ο λαθρεπιβάτης, Pepe Danquart*. Παρακολουθείστε την ταινία.

Το έργο σας στην ομάδα είναι να μας πληροφορήσετε για τη λειτουργία του πλάνου στην ταινία που παρακολουθήσατε. Η ενημέρωση θα γίνει με προβολή παρουσίασης.

³ Συνεχής ενότητα κινούμενων εικόνων.

Επιλέξτε μία σεκάνς. Ενδεικτικές ερωτήσεις:

- Σημειώστε όλες τις αλλαγές στα πλάνα, στην τοποθεσία και τον ήχο.
- Γιατί αλλάζει το πλάνο στο συγκεκριμένο σημείο;
- Δίνονται νέες πληροφορίες ή δημιουργούνται νέες εντυπώσεις απ' αυτή την αλλαγή;
- Με ποιους τρόπους γίνεται η αλλαγή πλάνου;
- Η διάρκεια των πλάνων αυξάνεται ή συντομεύει σε κάποια σημεία της σεκάνς; Ο χρόνος των πλάνων δημιουργεί έναν συγκεκριμένο ρυθμό; Ποιος είναι αυτός;
- Εστιάζετε στους πρωταγωνιστές. Πού κινείται η κάμερα όταν τους κινηματογραφεί;

ΟΜΑΔΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Πληκτρολογείστε σε μια μηχανή αναζήτησης *Ο λαθρεπιβάτης, Pepe Danquart*. Παρακολουθείστε την ταινία.

Το έργο σας στην ομάδα είναι να μας πληροφορήσετε για τα χαρακτηριστικά του σεναρίου της ταινίας που παρακολουθήσατε. Η ενημέρωση θα γίνει με προβολή παρουσίασης.

Ενδεικτικές ερωτήσεις:

- Ποιο είναι το θέμα της ταινίας;
- Ποια είναι τα βασικά πρόσωπα της ταινίας; Ποια είναι η δράση τους;
- Ποια είναι η δράση των άλλων προσώπων που εμφανίζονται στην ταινία;
- Ποιες σχέσεις διακρίνετε ανάμεσα στα πρόσωπα που εμφανίζονται στην ταινία;
- Υπάρχει διάλογος στην ταινία; Αν όχι, το θεωρείτε αδυναμία;

- Εστιάστε στους πρωταγωνιστές. Τι πληροφορίες παίρνετε γι' αυτούς από τον τόνο της φωνής τους, το ύφος τους, το ντύσιμό τους, τη στάση του σώματος, τις χειρονομίες, τις εκφράσεις του προσώπου τους ...;
- Πώς χαρακτηρίζετε τον λόγο της ηλικιωμένης γυναίκας;
- Πώς χαρακτηρίζετε την αντίδραση του νεαρού;

ΟΜΑΔΑ ΠΛΑΝΟΥ-ΣΚΗΝΗΣ

Ενδεικτικές ερωτήσεις:

- Η κίνηση της κάμερας τι συναισθήματα προκαλεί στο θεατή;
- Οι αλλαγές πλάνων τι εξυπηρετούν;
- Ποια εντύπωση σχηματίζει ο θεατής για τα πρόσωπα από τις αλλαγές των πλάνων και την κίνηση της κάμερας;
- Εκτός από τη δράση των προσώπων, τι άλλο συντελεί στη νοηματοδότηση της ταινίας;

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΟΜΑΔΑ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ

Συζητείστε και αποφασίστε για θέματα που αφορούν την παραγωγή της ταινίας.

Ενδεικτικά:

- Χρειάζονται χρήματα για την ταινία; Πώς μπορείτε να τα εξασφαλίσετε;
- Σε ποιο κοινό θα απευθυνθεί η ταινία;
- Με ποιους τρόπους θα την προωθήσετε στο συγκεκριμένο κοινό;

ΟΜΑΔΑ ΣΚΗΝΟΘΕΤΩΝ

Ενδεικτικά:

- Τι θέλετε να δείξετε με την ταινία;
- Τι πλάνα θα χρησιμοποιήσετε γι' αυτό τον σκοπό;
- Ποια θα είναι η εναλλαγή των πλάνων;

- Πώς θα κινείται η κάμερα;
- Σε τι μοιάζει και σε τι διαφέρει η ταινία σας από παρόμοιες;
- Ποια ώρα της ημέρας θα γίνουν τα γυρίσματα, ώστε να εκμεταλλευτείτε συγκεκριμένο φως;

ΟΜΑΔΑ ΗΧΟΥ

Ενδεικτικά:

- Λάβετε υπ' όψιν σας το είδος της ταινίας πριν επιλέξετε τον ήχο και τη μουσική.
- Τι θα χρησιμοποιήσετε (ήχο, μουσική, φωνή, σιωπή);
- Τι αποτέλεσμα προσδοκάτε από τη χρήση κάθε στοιχείου;

ΟΜΑΔΑ ΣΚΗΝΟΓΡΑΦΩΝ-ΕΝΔΥΜΑΤΟΛΟΓΩΝ

Ενδεικτικά:

- Χρειάζεται να κατασκευαστούν σκηνικά για την ταινία; Αν ναι, αποφασίστε τι χρειάζεται, πώς μπορεί να κατασκευαστεί και ποιοι μπορούν να βοηθήσουν.
- Τι ρούχα θα φορούν οι ηθοποιοί για να σχετίζονται με τον χαρακτήρα και τη δράση τους;
- Τι αποτέλεσμα θέλετε να δημιουργήσετε με τα ρούχα που επιλέξατε;

ΟΜΑΔΑ ΣΕΝΑΡΙΟΓΡΑΦΩΝ

Ενδεικτικά:

- Αφηγηθείτε αναλυτικά κάθε στιγμή της ταινίας με γραπτό λόγο. Περιγράψτε τους διαλόγους, την ατμόσφαιρα, τις ερμηνείες των ηθοποιών, όπως περίπου θα πρέπει να αποδοθούν στην ταινία.

Η. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Θα μπορούσε να αποτελέσει το θέμα ενός project η δημιουργία μιας ταινίας μικρού μήκους, όχι απαραίτητα με το ίδιο θέμα. Το θέμα θα το επιλέξουν οι μαθητές με κριτήριο το ενδιαφέρον και την ηλικία τους.

Θ. ΚΡΙΤΙΚΗ

Η δυσκολία βρίσκεται στην έλλειψη εξοικείωσης με τη γλώσσα και την ορολογία του κινηματογράφου. Ως προς τη δημιουργία της ταινίας, είναι χρονοβόρα η προετοιμασία του γυρίσματος, γιατί τα πάντα πρέπει να καταγραφούν με κάθε δυνατή

λεπτομέρεια. Γι' αυτό και πρέπει να εξοικονομηθούν ώρες εκτός ωρολογίου προγράμματος.

I. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

BFI Education. 2003. Look again! A teaching guide to using film and television with three-to-eleven-year-olds.

www.bfi.org.uk/education/teaching/lookagain

ΔΕΠΠΣ. 2003. Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών της Ελληνικής Γλώσσας για το Γυμνάσιο, ΦΕΚ 303B/13-3-2003).

[http://www.pischools.gr/download/programs/depps/3deppsaps_GlossasGimnasiou.p.d
f](http://www.pischools.gr/download/programs/depps/3deppsaps_GlossasGimnasiou.pdf)

Kalantzis, M. & Kore, B. 1999. Πολυγραμματισμοί: επενεξέταση του τι θεωρούμε ως γραμματισμό και τι διδάσκουμε ως γραμματισμό στα πλαίσια της παγκόσμιας πολιτισμικής πολυμορφίας και των νέων τεχνολογιών επικοινωνίας Στο Α.Φ. Χρηστίδης (επιμ.). «Ισχυρές» και «ασθενείς» γλώσσες στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Όψεις του γλωσσικού ηγεμονισμού, τ. 2, σ.σ. 680-695. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Κοντούλα Ο., Σωτηροπούλου Χ., Τύμπα, Ε. 2012. Κριτικός γραμματισμός και κινηματογράφος. «Διαβάζοντας» τις σύγχρονες ταινίες φαντασίας. Στο Ε. Κούρτη (επιμ.) *Παιδική ηλικία και Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας*, τ. Β', σ.σ. 87-105. Αθήνα: Ηρόδοτος/Ο.Μ.Ε.Ρ.

Κουτσογιάννης, Δ. 2012. *Μελέτη για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: γενικό πλαίσιο και ιδιαιτερότητες*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.
www.greeklanguage.gr/digitalshool

Κουτσογιάννης, Δ. & Αλεξίου, Μ. 2012. *Μελέτη για τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την εφαρμογή σεναρίων και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για τη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Μελέτη στο πλαίσιο της Δράσης 62 (Π.3.1.3)*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

www.greeklanguage.gr/digitalschool

Kress, G. & van Leeuwen, T. 2001. *Multimodal Discourse*. London: Arnold.

Νέο Πρόγραμμα Σπουδών. 2011. *Πρόγραμμα Σπουδών για τη διδασκαλία της Νεοελληνικής γλώσσα και Λογοτεχνίας στο Γυμνάσιο*. Νέο Σχολείο (Σχολείο 21^{ου} αιώνα). Αθήνα.

[http://digitalschool.minedu.gov.gr/info/newps/Γλώσσα-Λογοτεχνία/Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία](http://digitalschool.minedu.gov.gr/info/newps/Γλώσσα-Λογοτεχνία/Νεοελληνική_Γλώσσα_και_Λογοτεχνία)

Σαπουντζής, Γ. 2011. Η εφαρμογή της θεωρίας του Κοινοτικού Εποικοδομητισμού (Communal Constructivism, C.C.) σε περιβάλλοντα διαδικτυακής μάθησης. Στο *Τα Εκπαιδευτικά*, τ. 99-100, σ.σ. 162-171.

<http://www.taekpaideutika.gr>